

Nicolae Coande

Zâmbetul ei unic, vocea sa rară

Zâmbetul ei unic, ușor ironic, dar cald – iată ce mă atrăgea în copilărie, atunci când făceam ore sau o salutam în drum spre școală. Ca și acel timbru aspru, de fumător rasat, al vocii care impunea gavrașilor din noi. Îmi plăcea casa ei, pe rotund, spre Linia Mare, cu fereastra apărută de un brad. Ce mai, o casă de intelectuală, îmi spuneam!

Cu toate astea, trebuie să spun că nu am avut o relație mai strânsă cu ea decât în perioada claselor V-VIII, cât i-am fost elev la Școala din Vale, cum alintam noi școala unde învățam. Ar fi fost bine să studiez cu ea franceză și după clasa a IX-a, poate așa aș fi vorbit și eu limba lui Mallarmé la nivelul Șerban Foarță...

Am învățat franceză de la ea cu acel accent ușor british, așa cum am auzit două doamne profesoare care veniseră o dată la o lecție deschisă. Ele o știau pe Cecilia și o bârfeau amical: ai văzut că elevii ei au pronunția cu un evanescent accent englezesc? M-a amuzat să rețin asta, nu știu de ce.

Așadar, a fost o relație profesor-elev, nicidecum una privilegiată. Nu am fost în casa ei cu prilejul vreunei meditații, cum procedau colegii ai mei, să apuc să-i văd biblioteca excelentă, așa cum s-a întâmplat mai târziu, când eram deja la liceu. Am avut altă doamnă care s-a îngrijit să-mi dea cărțile copilăriei (și chiar ale adolescenței): doamna Tina Ciuculescu, extraordinara bibliotecară de la Căminul Cultural din Vlădueni. Acolo am citit după pofta inimii tot ce am vrut – și am vrut și ce nu era de nasul meu.

Cu Cecilia Păun am avut mai târziu, după 20 de ani, discuții despre literatură sau despre autori (bunăoară, despre Eugen Negrici, profesorul ei de inimă, care venea la Osica să umble cu tălpile goale prin grădina verde, după cum îmi mărturisise cândva).

Mă vedea când veneam în sat, dinspre gară, și ajungeam în răscruciul unde era casa ei. Era prin curte sau pe la magazinul din colț și mă aborda imediat: ei, ce mai scrii, când mai scoți o carte, mi-ai adus revista de la teatru? Încercam să fac față torentului de întrebări (mă simțeam aproape din nou examinat la "verbele auxiliare ale inimii"!) și discutam un ceas câte-n lună și-n stele.

Ultima oară, în vara anului trecut, era furioasă că nu fusesem invitat de primar la zilele

fiilor comunei. Mă – și îl – apăram spunând că sunt fii mai buni și cu blazon mai vechi decât mine, așa că nu mă pot supăra. Replica venea hotărâtă, iradia din ochii aceia negri din care ieșeau fulgerele mâniei sale: cine sunt ei să nu țină cont de cărțile tale! Eram uimit de felul în care puneau problema – sunt gospodari care nu au timp de poeți, spuneam fără convingere, și fără urmă de ironie – și atunci iar începea diatriba împotriva “intenționatei” omisiuni.

I-am dus aproape toate cărțile mele și îmi spunea imediat ce părere avea după ce le citea. Admirația ei era teribilă, căci constrângătoare, mă simțeam obligat și, iarăși, examinat de o ființă care te citea până în litera obscură a genomului tău intim. Îmi venea să mă evapor când îmi spunea ce mult ține la poezia mea și încercam să întâmpin elogiile ei cu replici urmuziene – să scap cumva din acea iubire exprimată pe față.

Nu mi-a vorbit în ultima vreme niciodată de boala ei, deși aflasem. Nu i-am spus nici eu nimic – din lașitate, probabil. Îmi amintesc un poem al lui Montale, unde poetul care scria despre o prietenă pierdută, parcă ar fi pomenit-o pe ea:

“Moartea nu te privea... // La funeralii trebuia să merg și eu, / ascuns într-un taxi, rămas departe, ca să evit lacrimi și-ncurcături. Și nici / că îți păsa de viață și de-ale ei bâlciuri / de deșertăciuni și de lăcomie, și cu-atât mai puțin / de cangrena universală ce-i transformă în lupi pe oameni...”
Ei, ba de ultima îi păsa!

Voiam în primăvara asta să-i dau antologia mea de poeme, ca și ultima carte de eseuri. Despre ultima îi povestisem – ei, care era atât de necruțătoare când venea vorba, și venea des, despre trădarea intelectualilor. A fost o adevărată intelectuală – onestitatea atât de prețioasă de a spune direct ce gândește și crede – și un caracter cum rar am văzut oriunde am ajuns. O Pasionaria eșuată în ținuturile Oltului. Aș fi vrut să fi fost profesoara mea de franceză și de caracter până la maturitate. A mea, firește. Uite că nu am avut această șansă și îmi va rămâne gravat în memorie zâmbetul ei unic, ideala combinație de caracter și inteligență cu care îmi căpțușea orele în care discutam în Linia Mare, indiferentă la mirările osiceniilor care treceau pe acolo și auzeau, zâmbind, atât de popularul debit al ei fantastic. Vocea ei rară.

Casa Ceciliei pe Linia Mare